

LEESLIJN LEERBOEK 5

BETEKENISVOLLE WOORDGROEPEN – leesweg boek 5.1, leerboek blz. 2-3

Onder 'betekenisvolle woordgroep' verstaan we een aantal opeenvolgende woorden die op natuurlijke wijze 'in één adem' kunnen worden gelezen.

Wijs naar de zin op het bord: 'De jonge poes speelt in de doos met een bal'. Laat de leerlingen de zin op het bord eerst stil lezen. Lees vervolgens de zin op verschillende manieren voor.

Vraag de leerlingen : 'Horen jullie verschil in de manier waarop ik de zin voorlees?'

- De | jonge | poes | speelt | in | de | doos | met | een | bal (lees woord voor woord voor).
- De jonge | poes speelt in de | doos met | een | bal.
- De jonge poes speelt | in de doos | met een bal.

Bespreek met de leerlingen hoe het komt dat sommige zinnen raar klinken en andere zinnen heel gewoon. Belangrijke stukjes van de zin horen bij elkaar en lees je samen, zo lees je steeds een beetje vlotter en leer je lezen zoals je ook praat.

Lees de zin 'De jonge poes speelt in de doos met een bal' nog een keer, maar nu heel snel. Speel alsof u in ademnood komt. Vraag de leerlingen weer of deze zin gewoon klonk of raar. Leg de leerlingen uit dat je lange zinnen niet altijd in één keer kunt lezen, anders kom je in ademnood. Een lange zin kun je wel in stukjes lezen. De stukjes bestaan uit woorden die bij elkaar horen. Die kun je vaak wel in één adem lezen.

Lees de zin 'De jonge poes speelt in de doos met een bal' nu nog een keer rustig voor met de juiste pauzes.

ONBEKLEMT OONDE VOORVOEGSELS – leesweg boek 5.2, leerboek blz. 4-7

Drielettergrepige woorden met ge-, be-, ver- en te-.

Wijs naar het bord waarop de volgende woorden staan:

<u>be</u> -sluit	<u>ge</u> -tal	<u>ver</u> -keer	<u>te</u> -rug
<u>be</u> -schuit	<u>ge</u> -zin	<u>ver</u> -band	<u>te</u> -kort

Laat de leerlingen deze rijtjes zachtjes lezen. Lees dan samen de rijtjes hardop. Vraag de leerlingen wat hen opvalt aan de woorden. Weten de leerlingen het nog? Als het woord begint met be-, spreek je de letters uit als 'bu'. Als het woord begint met ge-, spreek je de letters uit als 'gu'. Als het woord begint met ver-, spreek je de letters uit als 'vur'/'ver' en als het woord begint met te-'spreek je de letters uit als 'tu'.

Lees dan op het bord de tweede rij woorden (betaalkaart, geluidswal, verjaardag, terugkeer).

Valt de leerlingen iets op? De woorden uit de eerste rij bestaan uit twee stukjes (lettergrepen) en de woorden uit de tweede rij uit drie stukjes (lettergrepen). Er zijn dus ook langere woorden met be-, ge-, ver- en te-.

WOORDSLANG – leesweg boek 5.3, leerboek blz. 8-11

Teken voor de Leeswegleerlingen een woordslang op het bord met daarin bijvoorbeeld de woorden vertrekken, verkouden, vermaken, verkoopster en veranderd. Vraag de leerlingen uit hoeveel woorden deze woordslang bestaat.

Zet zelf of vraag een leerling steeds strepen te zetten tussen de woorden.

Lees de woorden hardop voor (vertrekken, verkouden, vermaken, verkoopster, veranderd). U kunt er ook voor kiezen om enkele woorden verkeerd uit te spreken en de didactische structuur

Waar Of Niet in te zetten. Daarbij geven de leerlingen met hun duim aan of u het woord goed of fout uitspreekt.

Leg uit dat de leerlingen lange woorden met drie lettergrepen gaan lezen. Twee lettergrepen hebben geen nadruk (klemtoon). Eén lettergreep wel.

WOORDEN MET BE- – leesweg boek 5.4, leerboek blz. 12-17

Lees de tekst uit de inleiding nog een keer voor. Horen de leerlingen woorden met be-?

Laat de leerlingen de woordrijtjes op bladzijde 12 eerst zachtjes voor zichzelf lezen. Lees ze dan samen hardop. Let op de klemtonen. In tweetallen kunnen de leerlingen aan de slag met de overige oefeningen op bladzijde 12 en 13. Daarna lezen zij zelfstandig in hun eigen leesboekje. Loop rond en kijk welke leerlingen extra hulp kunnen gebruiken. Nodig deze leerlingen eventueel nog eens uit aan de instructietafel voor speciale leerhulp.

Geef complimenten.

ONBEKLEMTOONDE KLINKERS – leesweg boek 5.5, leerboek blz. 18-21

Hier betreft het een uitbreiding van een vaardigheid die ook al is opgedaan bij tweelettergrepige woorden.

Wijs naar het bord waarop de volgende woorden staan:

ka – meel	a – gent	ga – zon
ka – neel	a – larm	ja – pon
ka – toen	a – zijn	ba – naan

Laat de leerlingen de rijtjes op het bord zachtjes lezen. Lees dan samen de rijtjes hardop. Vraag de leerlingen wat opvalt aan deze woorden. Leg de nadruk op de uitspraak: ‘Zeg je kameel (met nadruk op ka) of kameel (met de nadruk op meel)?

Lees de woorden nog eens voor met de juiste klemtoon.

Lees dan op het bord de tweede rij woorden (raketten, kalender, patatje, kadetje). Valt de leerlingen iets op? Het zijn langere woorden, maar er is ook iets bijzonders aan de hand met de klemtoon. Lees zo nodig de woorden met de onjuiste en juiste klemtoon voor: Is het pátatje, of patátje? Hierbij kunt u ook de didactische structuur Waar Of Niet inzetten (zie week 3, les 1). Is het kálender of kalénder?

Overdrijf om het verschil te laten horen. Voor sommige leerlingen is dit niet vanzelfsprekend.

WOORDEN MET TH – leesweg boek 5.6, leerboek blz. 22-25

Schrijf enkele namen op het bord, bij voorkeur namen uit de klas. Anders: Thomas, Thijs, Thea.

Wie kan deze namen lezen? Zit er een verschil tussen de manier waarop je de woorden uitspreekt en waarop je ze schrijft? Denk aan Thomas (we zeggen niet te – hó – mas, maar je spreekt alleen de t uit). De letter h in deze naam noemen we toonloos, je hoort deze letter niet. Dus: zie je de letters th aan het begin van een woord? Lees dan alleen de t. De h spreek je niet uit.

WOORDEN MET –IG(E) EN IGST(E) – leesweg boek 5.7, leerboek blz. 26-29

Wijs naar het bord waarop de volgende woorden staan:

zonnig
rustig
sappig
prettig

Woorden die eindigen op –ig hebben de leerlingen al eerder gehad. De regel luidt: lees je een woord dat eindigt op –ig? Je spreekt deze letters uit als 'ug'. Vertel de leerlingen dat er ook langere woorden zijn op –ig. Die gaan ze straks oefenen. Vertel de leerlingen dat je woorden op –ig ook op een andere manier langer kunt maken. Laat de leerlingen het eens proberen met de zinnen op het bord. Stel: je wilt zeggen dat het zonnig is vandaag. Kun je het woord 'zonnig' ook in de eerste zin invullen of verandert er iets? Wat een *zonnige* dag is het vandaag. En wat gebeurt er als je 'zonnig' wilt invullen in de tweede zin? Het is de *zonnigste* dag van het jaar (wanneer leerlingen zonnigste moeilijk vinden, kunt u de leerlingen eerst met bijvoorbeeld mooi-mooiste laten oefenen). Ook met deze woorden gaan de leerlingen oefenen.

LANGE WOORDEN OP –LIJK(E) – leesweg boek 5.8, leerboek blz. 30-31

Wijs naar het bord waarop de volgende woorden staan:

heerlijk
eerlijk
vrolijk
moeilijk
sierlijk

Woorden die eindigen op –lijk hebben de leerlingen al eerder gehad. Bijzonder aan deze woorden is de uitspraak. Je leest een woord dat eindigt op –lijk. Je spreekt de letters uit als 'luk'. Er zijn nog veel meer woorden die eindigen op –lijk (drielettergrepige woorden). Daar gaan we straks mee oefenen.

Wijs dan op de zin 'Wat een taart heb jij gemaakt'. Stel, je wilt 'heerlijk' op de puntjes invullen. Wat verandert er aan het woord? 'Wat een *heerlijke* taart heb jij gemaakt.' Net als woorden die eindigen op –ig, kun je dus ook woorden die eindigen op –lijk op een andere manier langer maken. De uitspraak blijft 'luk'.

WOORDEN MET I-IE – leesweg boek 5.9, leerboek blz. 32-35

Meerlettergrepige woorden met een i die je uitspreekt als ie. Het is een lastig woordtype, omdat de woorden er op het eerste gezicht tweelettergrepig uitzien. Laat de leerlingen b.v. een lampion zien. Wie weet wat dit is? Wat valt je op als je het woord zegt? Laat het woord zien op papier of schrijf het op het bord. Je hoort een ie. Dus: zie je een i aan het eind van een lettergreep? Spreek de i dan uit als ie.

Geef eventueel meer voorbeelden: tosti, piloot en laat zo mogelijk een radio of afbeelding van een indiaan zien en herhaal de vragen: 'Wie weet wat dit is? Wat valt je op als je het woord zegt?' Laat het woord zien op papier of schrijf het op het bord. Je hoort een ie, maar je leest een i). Woorden waarbij je een i leest maar een ie uitspreekt, gaan we in deze les oefenen.

WOORDEN MET C (S-KLANK) – leesweg boek 5.10, leerboek blz. 36-39

c-woorden waarbij je de c uitspreekt als een s. De leerlingen kennen de letter c tot nu toe alleen in de tweeklank ch die als een g wordt uitgesproken. Door spreiding van de verschillende verklankingen (de letter c (k-klank) volgt in niveau 6) wordt geprobeerd de verwarring te beperken.

Laat aan de leerlingen de letterslang op de leerkaart zien. Welk geluid maakt dit beest? Dit geluid maak je ook bij woorden met een c die je uitspreekt als een sss. De regel luidt: staat er achter de letter c een e, i of ij? Dan klinkt de c als een s.